

Undervisning

– for alle

TEMA

Forskellige elever - lige muligheder

Forvent noget af alle **S. 4**

Differentiering der dur **S. 10**

Forskningens 5 bud på god undervisning **S. 13**

April / 2014

Undervisning
– for alle

© Danmarks Evalueringsinstitut 2014

Redaktion
Gitte Grønkær
Svendsen
(ansvarshavende),
Maria Holkenfeldt
Behrendt, Anne
Breinhold Olsen

Design
e-Types Daily

Tryk
Rosendahls
– Schultz Grafisk

Omslag fotos
Kristian Holm

ISBN
978-87-7958-752-6

Eftertryk med kilde-
angivelse tilladt

Leder

UNDERVISNING – for alle

Undervisning – for alle er et magasin fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) til dig, der er lærer i folkeskolen. Magasinet stiller skarpt på din undervisning, når den er bedst og giver eleverne flest læringsmuligheder og det størst mulige udbytte.

Med det første nummer af *Undervisning – for alle* sætter vi fokus på god undervisning for ALLE elever. Det gør vi, fordi en af de største og vigtigste opgaver i folkeskolen er at møde de mange forskellige behov, der findes i én klasse i dag – lige fra de allerdygtigste til dem, som oplever mange udfordringer og vanskeligheder i deres skolegang og har brug for støtte til det meste. Men også dem, der er gode til noget og har brug for hjælp til andet.

At inkludere alle elever og give dem alle lige mulighed for deltagelse og udbytte kræver noget særligt af dig som lærer. Det kræver, at du finder netop de metoder og tilgange, som møder hele elevgruppen. Vi ved fra forskningen, at det blandt andet indbefatter et positivt læringsmiljø, hvor fejl hilses velkommen. Vi ved også, at tydelige læringsmål og konstruktiv feedback er rigtig vigtige for elevernes udbytte. Det kan du blandt andet læse om i artiklerne “Forvent noget af alle” og “5 elementer der kendetegner den gode forskning”.

God undervisning kræver den rette viden og de rette kompetencer. Og at man sammen afprøver nye veje. Det vil vi gerne inspirere dig til med magasinet! Derfor finder du også en artikel om samarbejde og om at udnytte hinandens viden og kompetencer bedst muligt.

Artiklen “Vend undervisningen på hovedet” kan måske inspirere dig til at afprøve en af mange nye veje. For med undervisningsformen flipped learning får du mere tid til feedback og dialog med eleverne.

Vi ved, det er en stor og krævende opgave for alle jer lærere at skulle præstere god og varieret undervisning tilpasset de forskellige elever i en travl hverdag – hver dag. Det ved vi, fordi vi ser det i alle de evalueringer, undersøgelser og kortlægninger, vi laver, hvor mange af jer deltager.

I *Undervisning – for alle* har vi samlet en vifte af de vigtigste aktuelle pointer til dig i en kort og anvendelig form. Vi håber, du kan tage dem med dig ind i klasseværelset og bruge dem i sammenhæng med din egen viden og erfaring.

Og skulle du få lyst til at læse mere, kan du både gå ind på vores hjemmeside eva.dk og følge de links og andre tip, artiklerne også rummer. /

Rigtig god læselyst!

Katja Munch Thorsen,
områdechef, EVA

Indhold

FORVENT NOGET AF ALLE
Høje forventninger er det nye sort. Hav tydelige og ambitiøse forventninger til alle elever på deres niveau.

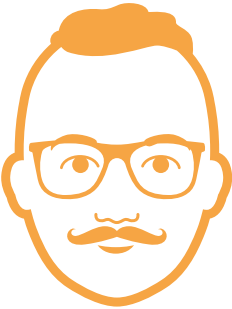
S. 04

FLIPPED LEARNINIG
Århus-lærer vendte undervisningen på hovedet og fik bedre rammer til differentieret undervisning.

S. 16

DIFFERENTIERING DER DUR
Forskere og lærere har sammen udviklet en model for undervisningsdifferentiering, der gør det nemmere at nå alle elever.

S. 10

KORT NYT
Hvad laver EVA?
Læs om nye projekter og arrangementer.

S. 19

GOD LÆSNING
Det løfter både svage og stærke læsere, hvis læreren kan styrke elevernes sprogforståelse.

S. 22

DU ER IKKE ALENE!
Paul Enøe Johansson fik hjælp af skolens naturfagsvejleder til at udvikle undervisningen.

S. 20

STRÆK SPROGET
Hvordan kan jeg få 7.B til at strække sproget i dag? Det spørgsmål bør alle lærere – især lærere med tosprogede elever – stille sig selv, mener forsker.

S. 08

FEM FRA FORSKNINGEN
Fem elementer kendetegner den gode undervisning, viser forskningen.

S. 13

Foto: Klaus Holsting

FORVENT NOGET AF ALLE

Elevers læring påvirkes af de forventninger, du har til dem, viser forskning.

AF Thea Nørgaard Dupont,
evalueringsskulent

Med tydelige og tilpassede læringsmål og fokus på progression kan du med fordel arbejde med at have høje forventninger til alle elever.

Elever, der har en lærer, som tror på dem, og derfor bliver mødt med positive forventninger, har bedre muligheder for at få det optimale ud af skolegangen. For det betyder noget at mærke, at der er forventninger til én. Både for motivationen og for præstationen. Hvis læreren derimod signalerer det modsatte, kan det have store negative konsekvenser. Lave eller ligefrem manglende forventninger til eleverne spiller nemlig negativt ind på deres mulighed for at lære.

Den sammenhæng blev allerede beskrevet af Rosenthal i et kontroversielt psykologisk studie for et halvt århundrede siden. Der er derfor god grund til at gøre alt, hvad man kan, for at møde alle elever med forventningen om, at de kan lære, blive dygtigere og nå deres mål.

Udnytter alles potentiale

Ulla Sjørup, der er dansklærer i udskolingen på Fourfeldtskolen i Esbjerg, har en klasse, der ligner så mange andre folkeskoleklasser. Her sidder både nogle, der lærer lynhurtigt, og andre, der har svært ved det. Elevernes behov er derfor vidt forskellige. Alligevel mødes de hver og én af forventningen om, at de kan rykke sig.

“Jeg har ambitioner på alle mine elevers vegne. Jeg vil noget med dem, og jeg fortæller dem, at ‘jeg er efter dem’, fordi jeg kan se, at de har et potentiale, der ikke bliver udnyttet,” fortæller hun.

Høje forventninger - men ikke lige høje

Ulla Sjørups høje forventninger er ikke lige høje, men tilpasset de enkelte elever. På den måde har alle mulighed for at indfri forventningerne, hvis de med Ulla Sjørups ord ‘står på tæer’.

“Hvor hurtigt det går, og hvor langt eleverne kan komme, varierer. For de har forskellige udgangspunkter og forskellige forudsætninger,” siger Ulla Sjørup.

Det er desuden afgørende, at der er accept af forskellighed. Læringsmiljøet skal altså være kendetegnet ved en forståelse af, at alle skal udfordres lige meget, men ikke på samme niveau og ikke på samme måde.

Fokus på progression

I arbejdet med at fastholde høje forventninger til alle er det elevernes progression snarere end deres niveau, der skal være i fokus, mener ph.d. Bodil Nielsen, der har mange års erfaring med efteruddannelse og projekter i skolen, og som nu har specialiseret sin konsulentvirksomhed i at understøtte skolernes arbejde med læringsmål. Her møder hun indimellem lærere, der har svært ved at have høje forventninger til alle.

“Nogle lærere siger: ‘Det er jo ikke alle vores elever, der er i stand til at lære det her stof på det her niveau.’ Og det har de givetvis ret i. Men de har sørme elever, der alle kan rykke sig.”

Fra mangelsyn til potentialesyn

Den opfattelse deler Ulla Sjørup. Hun oplever, at netop det at fokusere på progression er en hjælp i arbejdet med at fastholde forventningerne.

“Det er jo nærmest umuligt at forestille sig nogle, der slet ikke er i stand til at rykke sig,” forklarer hun.

Ifølge Bodil Nielsen bør mangelsynet, hvor man taler om, hvad nogle elever ikke kan, erstattes af et potentialesyn, der handler om, hvor meget eleverne faktisk har rykket sig. Og det kan man med fordel også fortælle eleverne. Hun uddyber:

“Man kan tale med dem om, at det, der har status, er at flytte sig. Ikke hvor højt eller hvor hurtigt, men selve afstanden.”

Foto: Søren Svendsen

EVA'S UNDERSØGELSE OM HØJE FORVENTNINGER

Undersøgelsen identificerer bl.a. en række fokuspunkter, man kan styre efter i arbejdet med høje forventninger.

- Tal om begrebet. Hvornår er I fx ambitiøse nok på elevernes vegne? Hvilke dilemmaer oplever I ved at fastholde de høje forventninger til alle?
- Skab et trygt og ambitiøst læringsmiljø. Dyrk den faglige begejstring, kommuniker ligeværd, og vis, at det er o.k. at fejle.
- Inddrag den, der skal udvikle sig. Det gælder for både elever og lærere, at motivationen øges, når man er med til at sætte målet. Følg op på udviklingen, og giv løbende feedback.
- Lad høje forventninger gennemsyre hele kulturen. Sæt temaet på dagsordenen, og forvent noget af hinanden hele vejen rundt.

Download rapporten og relaterede artikler på [eva.dk](#)

Man kan tale med dem om, at det, der har status, er at flytte sig. Ikke hvor højt eller hvor hurtigt, men selve afstanden.”

Bodil Nielsen,
ph.d., selvstændig konsulent

Jeg har ambitioner på alle mine elevers vegne. Jeg vil noget med dem, og jeg fortæller dem, at ‘jeg er efter dem’, fordi jeg kan se, at de har et potentiale, der ikke bliver udnyttet.”

Ulla Sjørup,
dansklærer

Tydelige forventninger

“Man mislykkes med sine høje forventninger, hvis ikke de er tydelige,” slår Bodil Nielsen fast. Det er altså ikke nok at have dem, hvis du ikke udtrykker dem.

Og for Ulla Sjørup er tydelige og tilpassede læringsmål et godt værktøj, når hun arbejder med at nå i mål med de høje forventninger.

“Eleverne skal vide, præcis hvad der forventes af dem, hvad det er, de skal lære, og hvornår de er på rette vej. Det giver dem mulighed for at arbejde målrettet og være bevidste om deres læreproces,” forklarer Ulla Sjørup.

Hun oplever også, at tydeligheden fører til trykthed og ser en markant udvikling hos eleverne, når hun arbejder på denne måde.

Forventninger forpligter

“Men forventningerne forpligter. Når du italesætter dine høje forventninger til eleverne, er det en måde at vise dem, at du tror på dem, at du tager dem alvorligt, og at deres læring er vigtig. Og det er man nødt til at følge op på,” forklarer Ulla Sjørup.

Forventningerne skal med andre ord følges til dørs, og her spiller feedback en central rolle.

Bodil Nielsen er helt enig i denne pointe og gør det klart, at feedbacken skal komme hurtigt og løbende, at den skal anviser næste skridt for eleven, og at den skal forklare lige så detaljeret, hvorfor noget er godt, som hvorfor noget kunne være bedre.

Forstå det underforståede

Det er ikke kun forventningerne til, hvad eleverne skal lære rent fagligt, der skal være tydelige. Også forventningerne til, hvordan eleverne skal navigere i undervisningen, er nødt til at træde tydeligt frem, gør Bodil Nielsen opmærksom på. Hun forklarer, at når nogle elever ikke lærer det faglige, er det ikke nødvendigvis, fordi det faglige er for svært for dem.

I stedet kan det skyldes, at det er for svært at finde rundt i alt det, der er udenom, alt det usagte og implicitte, som eleverne skal kunne afkode og agere i for at begå sig i undervisningen. Fx kan sammenhængen mellem de enkelte dele i undervisningen være underforstået, ligesom målet for elevernes læring, og hvordan de skal lære, kan være det.

“De fagligt svage er måske ikke fagligt svage, men kunne blive fagligt stærke, hvis bare de kunne navigere i undervisningen og forstå det underforståede,” slutter Bodil Nielsen.

Hun opfordrer derfor lærere til at være helt tydelige omkring faglige forventninger og andre forventninger, bl.a. ved gøre det implicitte eksplicit, så eleverne får bedre mulighed for også at forstå det underforståede. /

STRÆK SPROGET

Systematisk arbejde med sproget styrker elevernes sprogudvikling.

AF Kristine Cecilie Zacho Pedersen, evalueringskonsulent, og Mia Lange, specialkonsulent

Hvordan kan jeg få 7. B til at strække sproget i dag? Det spørgsmål bør alle lærere stille sig selv – især lærere med tosprogede elever. For ved at eksperimentere med sproget styrker man elevernes sprogudvikling og opdager samtidig, hvis nogle af dem har sproglige udfordringer.

Som lærer i folkeskolen er det vigtigt at have fokus på de tosprogede elever. Der skal nemlig en særlig bevågenhed til, for at undervisningen imødekommer deres sproglige forudsætninger.

Det viser flere undersøgelser med fokus på undervisningen af netop tosprogede elever. I forskningsstudiet ‘Tegn på sprog’ har lektor Helle Pia Laursen fra Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet sammen med forskningsmedarbejdere og lærere undersøgt, hvordan tosprogede elever lærer at læse og skrive. Hun peger på en ny udfordring for lærerne: De tosprogede elever har ændret profil, og man risikerer at overse deres sproglige udfordringer.

Ændret profil

Tosprogede elever, som har brug for støtte, udviser ikke altid tegn på sproglige vanskeligheder – i hvert fald ikke ved første øjekast. Derfor kan man let komme til at overse deres behov for hjælp.

Det handler, som Helle Pia Laursen forklarer, blandt andet om, at den tosprogede elev og den klassiske tosproglige profil har ændret karakter, i takt med at migrationsmønstret har ændret sig. Mange familier af anden etnisk oprindelse end dansk har boet

i Danmark i flere generationer, og mange af de børn, der kommer til Danmark, har meget sammensatte sproglige repertoarer.

“Det ser ikke ud som for 25 år siden, hvor vi kunne tale om en klassisk tosproglig profil, dvs. børn, der først talte deres modersmål og senere lærte dansk som deres andetsprog.

Men selvom man ikke nødvendigvis ser de klassiske andetsprogstræk – fx syntaktiske fejl – betyder det ikke, at sproglige udfordringer er ophørt med at eksistere, men de er meget mere sammensatte og uforudsigelige end tidligere,” fortæller Helle Pia Laursen.

Så hvis man som lærer kun ser efter de klassiske andetsprogstræk, risikerer man fejlagtigt at slutte, at eleverne ikke har brug for særlig støtte.

Undvigelsesstrategier

Forskningsstudiet peger også på, at den manglende forståelse blandt de tosprogede elever kan ligge skjult bag bestemte former for adfærd, man som lærer skal være opmærksom på.

“Nogle af de tosprogede elever, der har problemer med fx at forstå indholdet og sammenhængen i en tekst, har udviklet undvigelsesstrategier, der i praksis tilslører, at de kæmper med forståelsen,” siger forskeren.

Med begrebet undvigelsesstrategier henviser hun til forskellige former for adfærd, der gør, at eleverne undgår at komme i det faglige søgelys. De bliver fx på den sikre side ved med at holde sig til ord og vendinger, de mestrer. De får andre elever til at være penneførere og fremlægge ved

TRE MÅDER AT STRÆKKE SPROGET PÅ

1. Vertikalt

Her præsenteres eleverne blandt andet for synonymer og homonymer. Synonymer er forskellige ord, der betyder det samme, fx ‘kigge’, ‘se’, ‘iagttage’, ‘betragte’. Homonymer er identiske ord, der betyder noget forskelligt, fx ordet sky: ‘at være sky’ eller ‘at se en sky’.

2. Horisontalt

Her arbejder man med at udvide sætningerne, eller man ændrer udsagnsord til navneord, fx ved at tale om ‘at lukke’ og ‘lukning’ eller ‘at svømme’ og ‘svømning’.

3. På tværs

Eleverne inddrager deres viden om andre sprog, fx ved at bruge ordbog og inddrage deres modersmål i undervisningen.

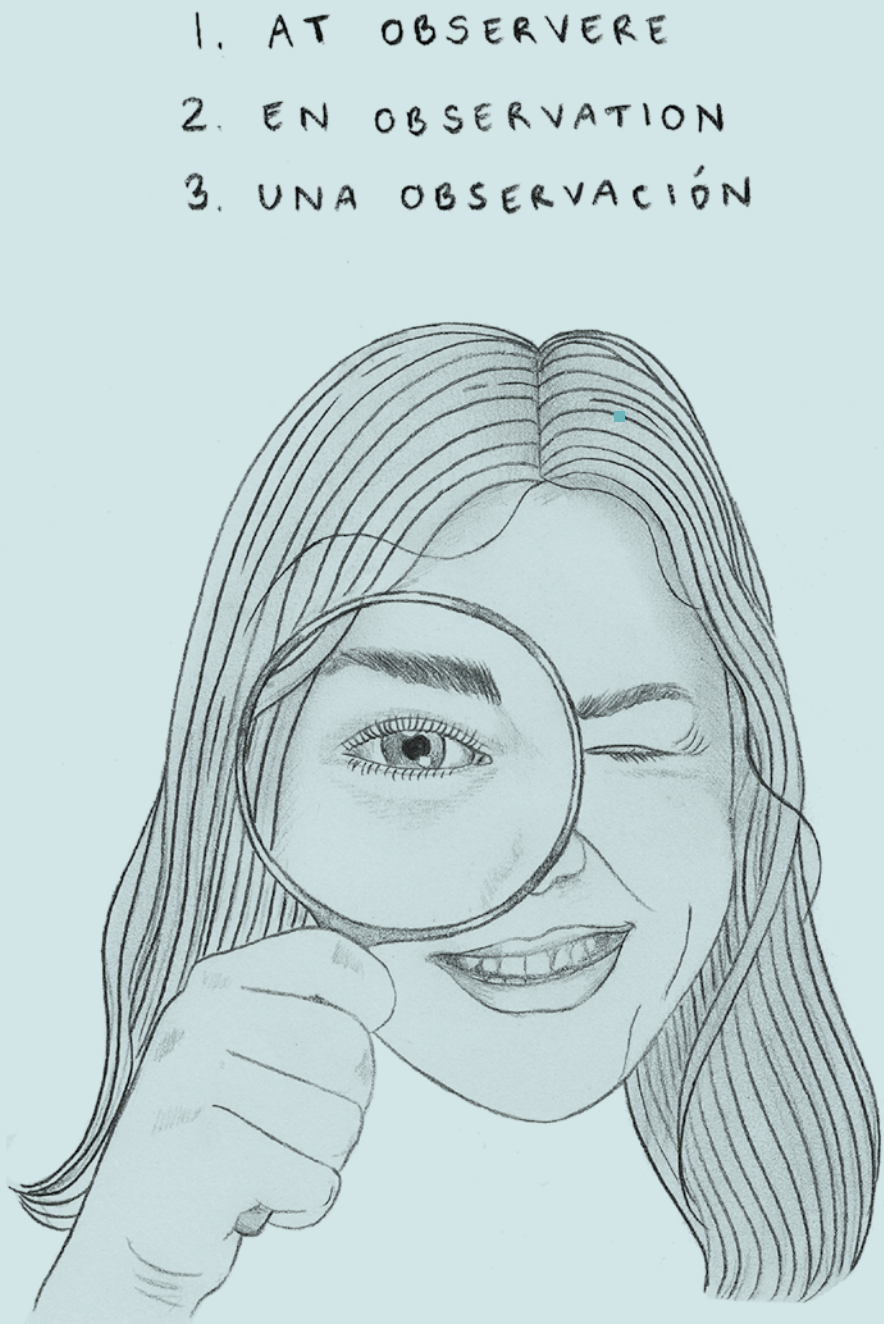

Illustration: Sine Jensen

FÅ MERE VIDEN

Læs mere

Læs EVA's undersøgelser om undervisning af tosprogede elever:

- Slutevaluering af Tosprogs-Taskforcen i grundskolen
- Indsatser for tosprogede elever: Kortlægning og analyse
- Undervisning af tosprogede elever i folkeskolen
- Efterskoler – en indgang til det danske samfund

Download

rapporterne gratis på eva.dk eller bestil dem hos din boghandler.

Læs mere

om Tegn på sprog – tosprogede børn lærer at læse og skrive: ucc.dk – søg på *Tegn på sprog*

“Nogle af de tosprogede elever, der har problemer med fx at forstå indholdet og sammenhængen i en tekst, har udviklet undvigelsesstrategier, der i praksis tilslører, at de kæmper med forståelsen.”

Helle Pia Laursen, lektor

gruppearbejde. De gemmer sig, går på toiletet, fjoller eller snakker udenom, når de bliver spurgt.

Stræk sproget

I stedet for at se efter de klassiske andetsprogstræk kan man som lærer udfordre elevernes sproglige univers.

“Man kan fx motivere eleverne til at være nysgerrige over for nye sproglige former, opfordre dem til at bevæge sig væk fra det sikre og hjælpe dem til at være mere eksperimenterende i deres sproglige udfoldelse,” forklarer Helle Pia Laursen.

Eleverne kan fx arbejde med, at flere ord kan betyde det samme, fx at man i geografi taler om både regn og nedbør. Og omvendt – at de samme ord kan betyde noget forskelligt, fx at ‘spænding’ er noget andet i dansk end i fysik. Eller at man kan veksle mellem ordformer, det vil sige tale om ‘fodring’ og om at ‘fodre’.

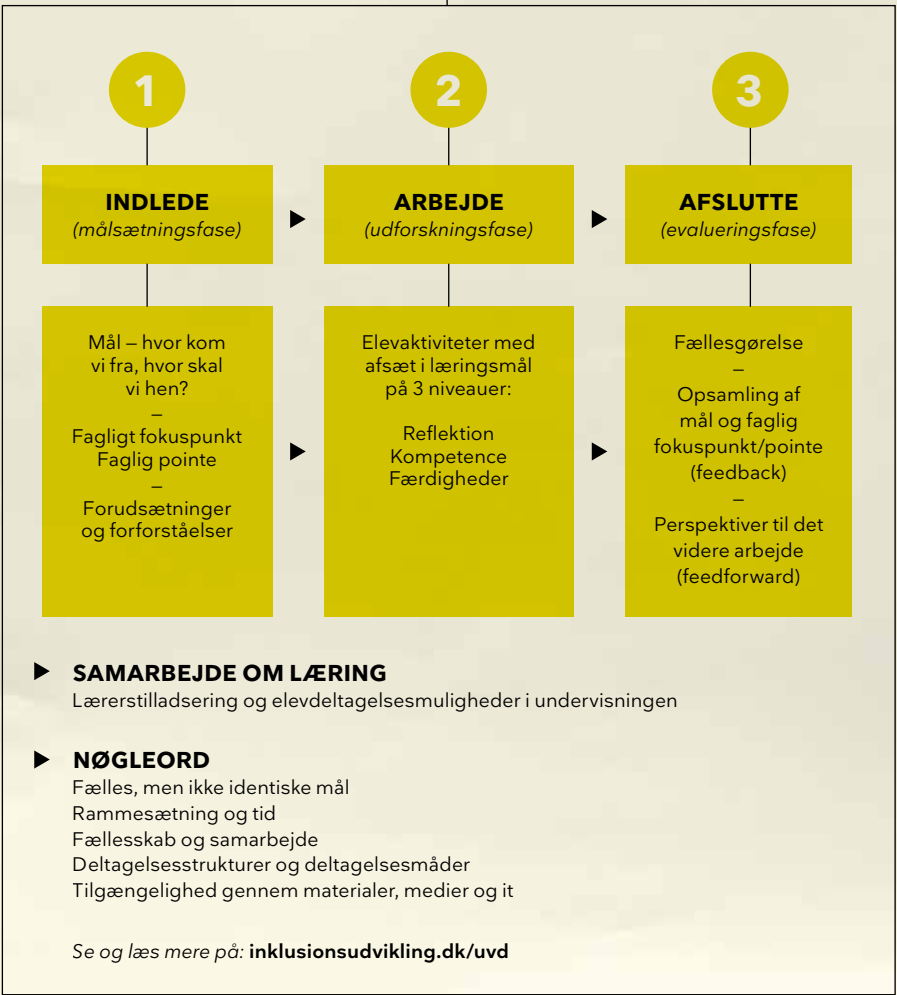
Risiko for reduceret fagudbytte

Sprogarbejdet, fx med at strække sproget, er centralt, hvis man skal give alle elever de bedst mulige forudsætninger for at klare sig godt gennem hele uddannelsessystemet.

“Hvis ikke man systematisk arbejder med, at eleverne strækker sproget, er der en betydelig risiko for, at de holder sig til det danske, de i forvejen er fortrolige med, og som i langt de fleste tilfælde rækker til at løse de givne opgaver. Det kan i værste fald også betyde, at deres udbytte af fagundervisningen reduceres. En risiko, der stiger hen over skoleforløbet, i takt med at kravene øges,” slutter Helle Pia Laursen. /

UVD-MODELLEN

En didaktisk model
til differentieret undervisning

DIFFERENTIERING DER DUR

Lærere og forskere har i samarbejde udviklet en model, der gør arbejdet med at nå alle elever lettere.

AF Thea Nørgaard Dupont,
evalueringsekspert

“

Man lærer bedst, hvis man ved, hvad meningen med det lærte er. Et af de vigtige fund i projektet er derfor, at det virker, når læreren sammen med eleverne eksplicit definerer, hvad hensigten med opgaven eller undervisningen er.”

Christian Quvang, Nationalt Videncenter for Inklusion og Eksklusion

I et nyt forskningsprojekt har lærere og forskere sammen udviklet en didaktisk model for undervisning. Modellen fokuserer bl.a. på struktur, tydelighed og differentierede mål. Og lærerne oplever, at den gør arbejdet med at nå alle elever lettere.

“Undervisningsdifferentiering er et langt ord med rigtig mange stavelser, men sværere er det faktisk ikke.” Sådan siger dansk lærer Trine Munk fra Christinelystskolen i Lemvig.

Hun er en af de seks lærere, der har medvirket i forskningsprojektet Undervisningsdifferentiering – et udviklingsprojekt med fokus på elever med særlige behov. Projektet, der tager afsæt i de udfordringer med undervisningsdifferentiering, som en EVA-evaluering pegede på i 2011, har udviklet og afprøvet en række eksemplariske forløb bygget op om en særlig model for at sikre god og differentieret undervisning for alle elever.

Undervisning som en fortælling

Modellen er bygget op over tre faser: en indledende målsætningsfase, en arbejds- og udforskningsfase samt en afsluttende evalueringsfase.

Christian Quvang, ph.d. og videncenterkonsulent i Nationalt Videncenter for Inklusion og Eksklusion, er en af forskerne bag projektet. Han forklarer, at det er hensigtsmæssigt netop at strukturere sin undervis-

ning som en fortælling med en indledning, en midte og en slutning. I projektet har forskerne imidlertid set, at der kan være en tendens til at springe hurtigt til arbejds- og udforskningsfasen og glemme både de indledende og de afsluttende manøvrer. Og så går der noget vigtigt tabt.

“Så er der fare for, at mening, mål og sammenhæng til det, eleverne tidligere har lært og senere skal lære, ikke fremstår tydeligt for eleverne,” siger Christian Quvang.

Mening og motivation

Det er ikke alle elever, der selv er i stand til at lave koblingerne til det tidligere lærte og sætte de enkelte aktiviteter ind i en sammenhæng, forklarer Christian Quvang. Han pointerer, at lærerens arbejde med den røde tråd i undervisningen, med forforståelse og med feedback dermed er vigtigt for elevernes læring og motivation. Det gælder ikke kun for elever med særlige behov eller elever i udsatte positioner. Det er gavnligt for alle.

“Man lærer bedst, hvis man ved, hvad meningen med det lærte er. Et af de vigtige fund i projektet er derfor, at det virker, når læreren sammen med eleverne eksplicit definerer, hvad hensigten med opgaven eller undervisningen er, og faktisk bruger en del tid på det i den indledende fase,” siger han.

Lærer Trine Munk nikker genkendende til, at fokus på indledning og afslutning er vigtig. ▶

- “Det har været lidt af en øjenåbner for mig at se, hvad det betyder for eleverne, at jeg nu begynder med en endnu tydeligere præsentation af programmet og af målet med undervisningen,” siger hun og fortsætter: “Jeg oplever, at det giver arbejdsro og koncentrerede børn. De ved, hvad de skal, og det gør dem trygge.”

Deltagelsesmuligheder for alle

Trine Munk kender godt oplevelsen af, at det kan give sved på panden, hvis man som lærer tænker, at man skal undervise på 28 forskellige måder og gøre brug af lige så mange individuelt tilpassede materialer.

Men oplevelsen i forskningsprojektet har været anderledes. Her har hun i stedet haft fokus på at skabe deltagelsesmuligheder for alle elever, når klassen arbejder med de samme opgaver.

Ifølge Trine Munk kan denne udfordring ikke håndteres med én let løsning. Hun peger i stedet på en kombination af, at eleverne arbejder i heterogene grupper, og at hun som lærer gør brug af lærermodeller, som er en særlig form for stilladsering.

“Jeg bruger mig selv som eksempel og viser helt konkret, hvordan jeg ville gå til den stillede opgave. Det giver eleverne nogle bil-

leder i hovedet af, hvordan man kan gøre,” forklarer hun.

Eleverne får med andre ord eksempler til efterfølgelse. Trine Munk oplever, at hvis klassen samtidig er kendetegnet ved forståelse og accept af hinandens forskellighed, kan alle opnå at være en ligeværdig del af arbejdet.

Differentierede læringsmål

En vigtig pointe i forskningsprojektet er, at ikke alle elever kan eller skal nå de samme mål. Derimod har lærerne arbejdet med mål på tre niveauer.

For det første et færdighedsniveau, som er det grundlæggende, alle bør lære noget om. For det andet et kompetenceniveau, som de fleste elever på forskellig vis bør nå. Her formår de at anvende det lærte. Og for det tredje et refleksionsniveau, som kun nogle få elever vil kunne udbygge deres viden med. I Trine Munks arbejde med at differentiere læringsmålene har den didaktiske model hjulpet.

“Modellen tvinger én til at gennemtænke de forskellige niveauer, og hvordan man kan støtte alle eleverne i at deltage og komme så langt som muligt. Det er et stort arbejde, men jeg har set, at det virker,” siger hun. /

“

Jeg bruger mig selv som eksempel og viser helt konkret, hvordan jeg ville gå til den stillede opgave. Det giver eleverne nogle billeder i hovedet af, hvordan man kan gøre.”

Trine Munk,
lærer

For lærer Trine Munk fra Christinelystskolen i Lemvig har det været en øjenåbner at se, hvad det betyder for eleverne med en tydelig præsentation af program for og mål med undervisningen.

MERE VIDEN

Se og læs mere:

På inklusionsudvikling.dk/uvd kan du læse om projektet, se materialer fra forløbene og få en beskrivelse af den didaktiske model.

På rummelighed.org kan du se film fra de deltagende læreres undervisning.

Om projektet:

Projektet er et samarbejde mellem Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet, Professionshøjskolen UCC, University College Syddanmark, VIA University College og seks lærere.

Projektet har fokus på undervisningsdifferentiering i dansk og matematik i 5. klasse.

ELEMENTER

– der skaber den gode undervisning for alle elever.

AF Signe Mette Jensen, specialkonsulent

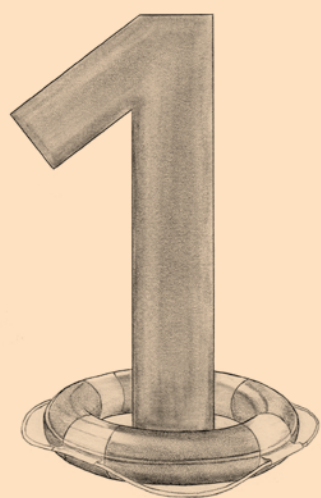
EVA har gennemgået udvalgt forskning i god og motiverende undervisning. Fem elementer er kendetegnende. Se dem her, og få inspiration til at gøre din undervisning endnu bedre.

Der er fem elementer, som har stor betydning for god og motiverende undervisning. Det viser den forskning, som EVA har udvalgt og sammenfattet som led i

en undersøgelse af god undervisning på mellemtrinnet. Hvis en lærer skal motivere og opnå progression hos sine elever, skal hun sørge for at skabe et trygt og fokuseret læringsmiljø, sætte mål for sine elever, arbejde med evaluering og feedback, inddrage eleverne i undervisningen samt variere undervisningen.

Elementerne kan dog udfoldes på mange forskellige måder, alt efter hvordan

de kan passes ind i din praksis – eller fastholdes og evt. videreudvikles, hvis de allerede er en del af din måde at arbejde på. Det vigtige er, at du har fokus på alle fem elementer, når du planlægger og gennemfører forløb, opgaver og aktiviteter i netop din kontekst og med dine konkrete elever for øje.

Skab et trygt og positivt læringsmiljø

Det er afgørende, at læreren skaber et positivt miljø i klassen, som er fokuseret på læring. Et positivt og trygt læringsmiljø er vigtigt, fordi det er fundamentet for, at eleverne føler sig trygge nok til at være åbne om, hvad de ikke ved.

Eleverne skal også tro på, at interaktionerne med læreren og de andre elever er fair og forudsigelige, og at fejl ikke bare er noget, der tolereres, men at de faktisk hilses velkomne – fordi det at kunne eksponere fejl i et trykt undervisningsmiljø fører til muligheder for læring.

Desuden er det lærerens rolle at skabe flow i undervisningen. Det gøres ved at opdage og reducere forstyrrelser af de enkelte elevers læringsflow og ved at handle hurtigt med hensyn til konflikter og uro i klassen. Den australske forsker John Hattie taler i den forbindelse om læreren som en “adaptiv læringsekspert”. Det vil sige en læringsekspert, der er opmærksom på, hvornår eleverne af den ene eller anden grund ikke lærer. Den adaptive læringsekspert hjælper løbende eleverne på sporet igen ved at tilpasse eller ændre læringsmiljøet, så det igen bliver muligt for eleverne at arbejde videre med deres læringsmål.

- Hold øje med alle elevers muligheder for læring og og tag løbende hånd om deres behov for ro eller hjælp
- Vær tydelig med hensyn til spillereglerne i klassen
- Vær opmærksom på og håndter konflikter blandt eleverne.

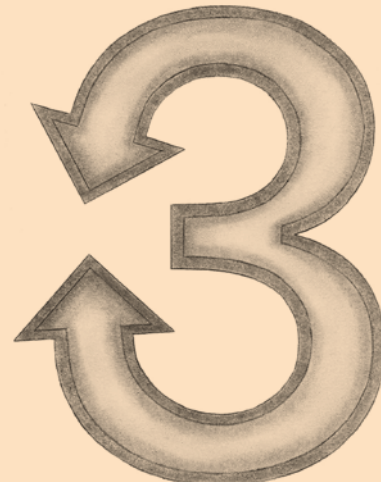
Sæt mål for elevernes læring

Det er vigtigt, at læreren arbejder med at sætte mål, som løbende tilpasses den enkelte elevs forudsætninger for læring; det viser meget forskning. Gode læringsmål er mål, der gør det klart for eleverne, hvad de skal lære, og som viser dem, hvor og hvornår de skal investere deres energi, og hvornår de er på rette vej.

Når meningen med undervisningen og den enkelte elevs læring dermed gøres synlig og formuleres som mål, er der ifølge Hattie større sandsynlighed for, at eleverne når et højere niveau. Hvis man arbejder med tydelige læringsmål i undervisningen, kan det ifølge Hattie også føre til større tillid mellem lærer og elev. Det fælles fokus kan samtidig gøre, at begges parter bliver mere engagerede og optagede af at bevæge sig hen imod målet.

Evaluerings er desuden en afgørende brik i arbejdet med mål, da det giver læreren systematisk viden om, hvor den enkelte elev befinder sig i forhold til målene. Den viden kan bruges til at justere både læringsmålene og undervisningen løbende og er derfor vigtig.

- Arbejd med læringsmål, både når undervisningen tilrettelægges, og når den gennemføres
- Sæt læringsmålene på baggrund af viden om elevernes forudsætninger og behov
- Gør læringsmålene tydelige for eleverne
- Sikr, at målene løbende tilpasses elevernes forudsætninger og læring.

Skab muligheder for feedback i undervisningen

Evaluerings og feedback er afgørende i undervisningen for at give lærer og elever den rette viden om elevernes udbytte af undervisningen.

Feedback kan være både feedback til læreren om elevens læring OG feedback til eleven om lærerens vurdering af hans progression og læring. Det er vigtigt, at feedbacken bygger på en forståelse af, både hvor eleven er, og hvor eleven skal hen. Feedbacken gives i forhold til elevens udgangspunkt og de mål, der er sat.

Feedback fra eleverne til læreren er væsentlig, fordi elever modtager og oplever undervisning forskelligt. Viden fra eleverne kan give læreren vigtige input til at differentiere undervisningen. Læreren kan opnå viden om eleverne ved at være opmærksom på, hvad eleverne gør, siger, skriver eller fremstiller, og derudfra udlede, hvad eleverne forstår, føler eller tænker om undervisningen og deres egen læring.

- Indsaml viden om elevernes læring og progression og brug den til at planlægge undervisningen
- Opsøg feedback fra eleverne om undervisningen (om fx metoder, emner, arbejdsformer, oplevet udbytte) – og tilpas undervisningen efter det
- Giv eleverne feedback på deres arbejdsindsats, deltagelse og udbytte.

Inddrag eleverne

Elevinddragelse handler om at skabe dialog mellem lærere og elever. Den vigtigste opgave for læreren er at lytte til eleven. Det kan give læreren et større indblik i elevernes forforståelse.

Hattie foreslår, at læreren forsøger at mindske sin taletid og i højere grad lytter til eleverne og indgår i dialog. På den måde får læreren et større indblik i elevernes forforståelse og bedre mulighed for at koble det, eleverne skal lære, sammen med ting, emner og begreber, som eleverne allerede er fortrolige med.

Elevinddragelse handler også om at få den feedback, der har med elevernes oplevelse af undervisningen at gøre, og om at inddrage eleven i at sætte mål for sin egen læring og være med til at evaluere sit eget udbytte. Inddragelse af eleverne kan være med til at skabe mening og motivation.

- Indgå i dialog med eleverne i undervisningen
- Lyt til eleverne, giv dem tid til at tale og respekter deres synspunkter
- Hav fokus på elevernes forforståelse af emnet, der undervises i
- Inddrag eleverne i valg af emner, metoder og arbejdsformer, når det er hensigtsmæssigt.

Varier undervisningen

Det er gavnligt for eleverne, hvis lærerne bruger forskellige undervisningsmetoder, der tilpasses elevernes læring og formålet med undervisningen.

Forskningen peger på en række metoder, der ser ud til at have en gavnlig virkning; fx er det vigtigt at give eleverne redskaber til at kunne håndtere faglige problemstillinger. Det kan eksempelvis handle om, at eleverne lærer at stille spørgsmål og søge information.

Det er dog vigtigt, at variation i undervisningen ikke svækker lærernes rammesætning for undervisningen, og at undervisningen stadig gennemføres med en klar struktur, fx med fokus på klasseledelse. Det handler ikke alene om at skabe ro og undgå forstyrrelser, men om, at læreren skal rammesætte, organisere, motivere og støtte elevernes læreprocesser.

- Anvend forskellige undervisningsformer, som skaber motivation blandt eleverne og tilgodeser deres forskellige forudsætninger og behov
- Skab en klar rammesætning af undervisningen. /

MERE VIDEN

Læs mere om projektet her:
eva.dk/projekter/2013/undervisning-pa-mellemtrinnet

Undersøgelsen belyser, hvilke elementer der skaber god og motiverende undervisning på mellemtrinnet, så alle elever får de bedste muligheder for at lære noget.

Gennem observationsstudier af undervisning og interview med skoleledere, lærere og elever indkredser EVA, hvordan lærerne tilrettelægger og gennemfører den motiverende undervisning. Undersøgelsen gennemføres i 2013-14.

“

Det vigtige er, at du har fokus på alle fem elementer, når du planlægger og gennemfører forløb, opgaver og aktiviteter i netop din kontekst og med dine konkrete elever for øje.”

VOXPOP

Ida, 4. B, Elev Skole

“Det giver nogle anderledes timer, når vi ser videoerne derhjemme. Så får vi længere tid til at arbejde, og Anders står ikke oppe ved tavlen og fortæller, som han ellers plejede at gøre. Så det er rigtig godt.”

Hanne Smidt-Jensen, mor til Ida

“Det er fantastisk at få de samme oplæg som ens barn, da det giver meget bedre mulighed for at hjælpe. På vores sidste ferie så min datter og jeg en af vejledningsvideoerne i bussen, og pludselig sad vi og drøftede litt-rære virkemidler som den største selvfølge.”

Per Søndergaard, matematik- og fysik/kemi-lærer i 7. og 8. klasse

“Nogle tror, metoden passer bedst til de dygtige elever. Men for mig er det en metode, som også er rigtig god for de svage elever og forældre, der ikke har en høj uddannelse. Det kræver mindre at se en video. Og med flipped learning er det heller ikke forældrene, der skal hjælpe børnene med arbejdet, for det har jeg tid til i timen.”

FLIPPED LEARNING

Vend undervisningen på hovedet.

AF Bjarke Frydensberg, evalueringsskulent

Undervisningsformen flipped learning kan gøre undervisningen mere dynamisk og differentieret. Børnene får tavleundervisningen derhjemme i form af video-podcasts og mini-spørgeskemaer. Det giver læreren mere fleksible rammer til at anspre hver enkelt elevs læring.

Når klokken ringer ind på Elev Skole nord for Aarhus, og 4. B skal have dansk, har eleverne allerede tyvstartet på undervisningen derhjemme. I stedet for at bruge første del af timen på at lytte til lærerens oplæg kan de springe tavleundervisningen over og gå i gang med deres opgaver. Der er nemlig vendt op og ned på hjemmearbejde og klasseundervisning i konceptet flipped learning, som dansklærer på Elev Skole Anders Schunk Pedersen praktiserer.

Væk fra 'one size fits all'

Som nyuddannet lærer søgte Anders Schunk Pedersen et alternativ til den traditionelle undervisningsform, hvor der ofte går en stor del af timen med at stå foran klassen og holde oplæg for elever, der sidder passivt og lytter. Og så var det vigtigt for ham at finde måder at håndtere de mange elevers forskellige udfordringer på. Nu består hans forberedelse ofte i, at han laver en video, ►

“

I stedet for at se mig snakke ved tavlen kan de se en video på YouTube.”

- han lægger på nettet, med det oplæg, han ellers ville have holdt på skolen. Det ser eleverne så derhjemme inden timen. Det giver nogle didaktiske muligheder, der ikke er til stede i en traditionel undervisning.

“I stedet for at se mig snakke ved tavlen kan de se en video på YouTube. De kan se den flere gange, spole frem og tilbage for bedre at forstå det eller se den sammen med forældrene, så forældrene også kan hjælpe og følge med i, hvad deres børn lærer,” siger Anders Schunk Pedersen.

For Anders er flipped learning en måde at differentiere hans undervisning på. Det kan nemlig frigøre en stor del af tiden i klasseværelset til, at læreren kan hjælpe og sparre med eleverne, mens de arbejder. På den måde er der mere tid til at imødegå de udfordringer, den enkelte elev har. Samtidig kan videoformatet give eleverne nogle frihedsformer og en fleksibilitet:

“For nogle elever kan det være lidt stressende at sidde i et klasseværelse, hvor man har antennerne ude på alle mulige ting, og hvor man udstiller sig selv, hvis man spørger om noget, man har svært ved at forstå.”

Elektronisk spørgeskema

Når eleverne har set videoerne på deres iPads, skal de også forholde sig til det, de har lært, ved at svare på nogle spørgsmål

om oplægget i et elektronisk spørgeskema. Så når timen begynder, har Anders allerede et godt indtryk af, hvilke udfordringer de forskellige elever har. I klasseværelset kan tiden så bruges målrettet på at lade eleverne arbejde aktivt.

“Mange elever kan gå i gang med at arbejde med det samme, og hvis de har let ved det, kan de få flere opgaver. Samtidig kan jeg bruge mere tid sammen med dem, der har brug for en ekstra gennemgang for at forstå det,” siger Anders Schunk Pedersen.

I de elektroniske spørgeskemaer kan eleverne også stille nogle spørgsmål til deres lærer, hvis noget er svært at forstå. Det kan fx være nemmere at stille de ‘dumme spørgsmål’, når det kun er læreren, der læser det.

En ny rolle

Anders Schunk Pedersen bruger stadig tid på at stå foran tavlen, men nu er det mere i rollen som dialogisk ordstyrer. Samtidig understreger han, at det er vigtigt kun at bruge flipped learning i de sammenhænge og det omfang, det giver mening.

“Det handler jo ikke om, at man skal sidde og bruge en masse tid på at forberede videoer til alle timer i alle fag. Det kan ske løbende, og man skal kun tage det ind, hvor man synes, det passer,” råder Anders Schunk Pedersen. /

Se eksempler på Anders Schunk Pedersens videoer her:
www.youtube.com/user/andersschunk1

Kort nyt

INSPIRATION TIL DEN LÆNGERE SKOLEDAG

I inspirationskataloget Fra skole til skole præsenterer EVA en række skolars erfaringer med at arbejde og eksperimentere med en længere og mere varieret skoledag. Kataloget kan inspirere blandt andet skoler, når folkeskolereformen træder i kraft. Se temaer om:

- Motion og bevægelse
- Varierede undervisningsformer
- Lærer-pædagog-samarbejde og brug af særlige ressourcepersoner
- Mål og evaluering
- Skole-hjem-samarbejde
- Forberedelse til ungdomsuddannelserne.

- Like EVA på Facebook og følg med i nye undersøgelser, arrangementer og jobopslag.

EVA UPDATE – GRATIS ARRANGEMENTER

Hold øje med kalenderen på eva.dk, hvor vi tilbyder gratis arrangementer med oplæg og diskussion om ny viden inden for skoleområdet. eva.dk/kalender

EVALUERING februar 2014

TILMELD DIG EVA'S NYHEDSBREV...

... og følg med i de nyeste evalueringer, undersøgelser og redskaber. Her bliver du også orienteret om EVA Update – gratis arrangementer.
eva.dk/nyhedsbrev

PROJEKTER PÅ VEJ FRA EVA

I projektet Systematisk brug af data om undervisning og elevers progression samarbejder EVA med fire skoler. Skolerne ønsker at styrke brugen af data – fx observation, test, noter fra den løbende evaluering og elevsamtaler – for at øge elevernes udbytte af undervisningen. Projektet bliver lanceret dette efterår i form af et inspirationshæfte med ideer til udviklingsprocessen og rummer eksempler på redskaber til dataindsamling og -behandling.

Projektet God undervisning på mellemtrinnet belyser, hvilke elementer der skaber god og motiverende undervisning på mellemtrinnet, så alle elever får de bedste muligheder for at lære noget. Gennem observationsstudier af undervisning og interview med skoleledere, lærere og elever indkredser EVA, hvordan lærerne tilrettelægger og gennemfører den motiverende undervisning. Undersøgelsen offentliggøres til efteråret.

DU ER IKKE ALENE!

Din vejleder kan være katalysator for udvikling.

AF Gitte Grønkær Svendsen, evalueringskonsulent

Der er mange krav til undervisningen og elevernes udbytte. Selv om man er en både dygtig og engageret lærer, hvis elever er glade for undervisningen, kan man støde på udfordringer. Det gjorde Poul Enøe Johansson, men han fik hjælp fra sin ressourceperson.

For to år siden oplevede Paul Enøe Johansson, at hans undervisning ikke længere helt slog til. Derfor begyndte han et samarbejde med Betina Downes, der er naturfagsvejleder på Herfølge Skole, hvor de begge underviser. Det var en del af Køge Kommunes samlede strategi, at vejledere på alle skoler skulle hjælpe deres kolleger med at udvikle undervisningen for at højne det faglige niveau.

Pauls erfaring var ellers, at eleverne havde et stort udbytte af den undervisning, han står for. Han bruger ofte illustrationer og tegner meget, når han forklarer, og skaber levende fortællinger – blandt andet om den usynlige barndomsven Svend Åge, der altid får rodet sig ud i noget skidt. Svend Åge bruges til at fortælle om faglige emner om fx alkohol eller svømning. Og Paul er ifølge sin kollega Betina en meget autentisk lærer, der har stærke relationer til eleverne.

Et stigende pres

Men Paul oplevede også selv et stigende pres på grund af de mange udefrakommende krav, som stilles til undervisningen. Krav om, at eleverne er aktive deltagere, at de skal nå specifikke faglige mål og evalueres. Her oplevede han, at han kom til kort:

“Selv om jeg syntes, min undervisning var rigtig god, var det alligevel et problem

– at jeg ikke følte, jeg levede op til det, jeg skulle. Jeg vil jo gerne – som mange andre – gøre det, min arbejdsgiver beder mig om. Og gøre det godt,” husker Paul.

Et større repertoire

Paul havde derfor brug for vejledning fra Betina for at bringe sin undervisning up to date. En hjælp, han ikke fortrød, han tog imod.

“Betina kan simpelthen sprøjte undervisningsforløb ud! Hun er rigtig dygtig til at designe undervisning og kan bare det der med at sørge for at komme hele vejen rundt og være tydelig, så det er helt klart for eleverne, hvad de skal lære. Jeg har lært rigtig meget af hende. Fx er jeg blevet meget bedre til at aktivere eleverne. Og her har hun også hjulpet mig med helt lavpraktiske ting, som også var det, der nogle gange tidligere kunne være en barriere,” siger han.

Styr på evalueringen

Betina kunne med det samme se, at Paul havde helt styr på relationerne til eleverne, og at de lyttede til ham, fordi hans undervisning var interessant. Men hun kunne samtidig se, at han havde brug for at udvide sit repertoire af øvelser, blive tydeligere med hensyn til mål samt styrke evalueringen. Og en af de forandringer, der også er kommet ud af Betina og Pauls samarbejde, er, at Paul er blevet bedre til at evaluere elevernes udbytte af undervisningen.

“Jeg har altid evalueret og troede også, at jeg havde helt styr på, hvor eleverne lå fagligt. Men jeg må jo indrømme, at jeg nogle gange tog fejl, i forhold til hvad jeg kan se nu. Så det har været helt afgørende, at

Foto: Kristian Holm

Da Paul Enøe Johansson for to år siden påbegyndte et samarbejde med skolens naturfagsvejleder Betina Downes, frygtede han, at al hans undervisning skulle laves om – men samarbejdet blev en succes for både ham, vejlederen og eleverne.

MERE VIDEN

Flere EVA-undersøgelser viser, at ressourcepersoner ofte bliver brugt, når der er en brændende platform. Samtidig er der et stort ønske om at bruge hinandens kompetencer tidlige, så undervisningen bliver bedre for alle, samt om at forebygge særlige vanskeligheder og udfordringer.

Læs mere om samarbejde i:

- Særlige ressourcepersoner i folkeskolen, 2009
- Forstudie til evaluering af AKT-indsatser i folkeskolen, 2010
- Indsatser for inklusion, 2011
- Udfordringer og behov for viden, 2013
- Specialklasser i folkeskolen, 2013

Download:

Alle rapporter kan downloades gratis på eva.dk

“

Vi startede langsomt med øvelser, og Betina holdt mig i hånden. Hun var fin til at anerkende mine gode sider.”

Betina også har hjulpet mig med den del,” siger han. Og følelsen af at være alene med problemet er også forsvundet.

Samarbejdets DNA

Betina har som vejleder mødt flere kolleger, der gerne vil hjælpes, hvis bare de ikke bliver skubbet for meget. Det har hun taget alvorligt, og hun gør sig stor umage for at møde sine kolleger i øjenhøjde og med tilid til alle de styrker, kollegerne har. Det genkender Paul.

“I starten var jeg ret bekymret for at gå ind i samarbejdet, fordi jeg havde indtryk af, at der nu kom en kollega, der ville revolutionere det hele. Det virkede helt uoverskueligt. Men samtidig havde jeg behov for at blive bedre til at leve op til de krav, der er i dag. Så vi startede langsomt med øvelser, og Betina holdt mig simpelthen i hånden. Og så var hun fin til at anerkende mine gode sider,” siger han.

En katalysator

Paul understreger, at det er helt afgørende at bruge ressourcepersoner som Betina, nu hvor reformen er på vej. Han fortsætter:

“Nu ved jeg, at hun kan være katalysator for en vigtig udvikling af undervisningen, og det er så vigtigt, at det er folk med de rigtige kompetencer, der kommer til at gå forrest i den proces, vi skal igennem”.

Betina og Paul underviser nu sammen i en 10. klasse og er begge meget begejstrede for samarbejdet. Eleverne får de gode historier, de gode relationer og de gode øvelser og aktiviteter, og samtidig er det tydeligt for eleverne, hvad de skal og hvorfor. Det flytter virkelig noget, siger de begge to og opfordrer alle andre lærere til at bruge hinanden på samme vis. /

GOD LÆSNING

Styrk dine
elevers sprogforståelse.

Foto: Søren Svendsen

MERE VIDEN

EVA's rapport Læseudvikling på mellem-trinnet peger på flere faktorer, som hænger sammen med elevernes læsefremgang.

Se hvilke i rapporten, som kan downloades fra EVA's hjemmeside eva.dk

AF Kristine Z. Pedersen, evalueringskonsulent, og Anne B. Olsen, kommunikationskonsulent

Lærere, der arbejder med at styrke elevernes sprogforståelse og giver dem læsestrategier, flytter eleverne mest i læsning, viser en undersøgelse fra EVA.

Danske skoleelever er blevet bedre til at "knække læsekoden" og til at afkode ord.

Det viser fx danske 4.-klasseelevers resultater i PIRLS, den internationale læseundersøgelse, der sammenligner læseniveauet blandt elever i 4. klasse. Men for at eleverne også bliver ved med at være gode læsere, når de når 9. klasse, skal lærerne arbejde med elevernes sprogforståelse. Det peger flere forskningsstudier og senest en rapport fra EVA på.

En måned længere fremme

En af de faktorer, der ifølge EVA's undersøgelse har den største sammenhæng med elevernes læsefremgang fra 4. til 6. klasse, er, om lærerne arbejder med elevernes sprogforståelse. Elever, hvis lærere har arbejdet med sprogforståelse, læser typisk på et niveau, der er en måned længere fremme i læseudviklingen end andre elever, viser undersøgelsen.

Og en måned er ret meget, pointerer Katja Munch Thorsen, der er områdechef for EVA's enhed for grundskolen. Hun forklarer, at man kan støtte elevernes læse- og sprogforståelse ved at lade dem arbejde aktivt og i dybden med teksterne.

"Lærerne kan fx præsentere eleverne for opgaver, hvor de skal forudsige, hvad der sker i teksten, hvor de skal omskrive handlingen eller omdanne en tekst til en tegneserie. Gennem disse aktiviteter bliver eleverne inddraget i refleksioner over teksternes indhold, og de bliver gjort aktive i læsningen. Det styrker deres generelle læse- og sprogforståelse," forklarer Katja Munch Thorsen.

Læsestrategier den rigtige vej for Brøndby-skole

På Brøndby Strand Skole arbejder man målrettet med at give eleverne på skolens mellemtrin en god sprogforståelse. Derfor øver eleverne sig i starten af hvert skoleår i 4.-7. klasse i forskellige læsestrategimetoder, især i metoden "de fantastiske fire".

Med metoden lærer børnene at bruge fire strategier til at læse og forstå en tekst. Inden de læser, skal de forudsige, hvad de tror, der kommer til at ske, eller for faglitteraturs vedkommende hvad de tror, de skal lære. Forudsigelsen aktiverer elevernes forforståelse. De skal stille spørgsmål, de vil finde svar på i teksten – det medfører, at eleverne forholder sig mere aktivt til teksten. Og mens de læser, skal de opklare ord, de ikke forstår, for til sidst at opsummere handlingen.

Ifølge skolens læsevejleder Susanne Rigét løfter det både svage og stærke læsere at træne de fire læsestrategimetoder:

"Metoden gør eleverne til mere aktive læsere, fordi målet er, at de lærer automatisk at tjekke, om læsningen giver mening, og hvis ikke, hvor det går galt. Vi oplever, at en del elever, som ellers er dygtige afkodere, accepterer, at de ikke forstår og faktisk ikke lægger mærke til, om teksten giver mening for dem," siger Susanne Rigét. /

LÆSEGUIDE

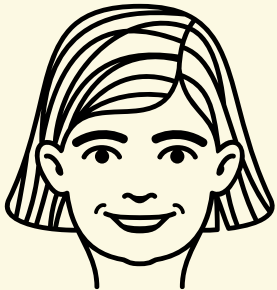
7 trin til at lykkes med læsestrategier

Kilde: Merete Brudholm, cand.pæd. og selvstændig pædagogisk konsulent. Merete Brudholm står bag læsestrategimetoden "de fantastiske fire", som er beskrevet i bogen Læseforståelse - hvorfor og hvordan?

1. AFSÆT TID

Afsæt tid til, at eleverne i en periode kan arbejde koncentreret med læsestrategimetoden. 14 dage kan være nok til, at eleverne lærer at bruge metoden. Men herefter skal metoden trænes og vedligeholdes, for at eleverne for alvor mestrer den.

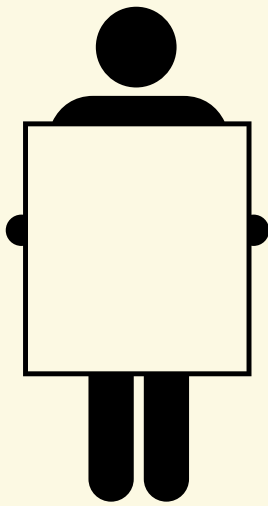
2. INDDRAG LÆSEVEJLEDERNE

Inddrag læsevejlederne på skolen til at tilrettelægge et forløb for jer. Få gode råd og konkrete anvisninger på, hvordan I kommer i gang.

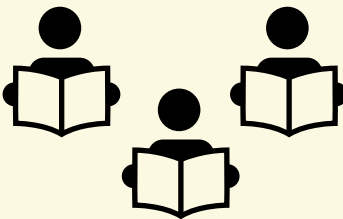
3. INVOLVER FAGLÆRERNE

Involver de andre faglærere i jeres arbejde med læsestrategierne. Man kan ikke lære eleverne gode læsestrategier ved udelukkende at undervise i metoden i dansktimerne – den skal afprøves og trænes i de andre fag også.

5. FOKUSÉR PÅ STRATEGIEN

Dansklæreren skal gå foran. Hun eller han er den afgørende faktor for, at skolen sætter fokus på læsestrategier.

6. ØVELSE GØR MESTER

Husk at øve og anvende læsestrategier på både skøn- og faglitteratur.

7. KOMBINER STRATEGIERNE

Kombiner gerne læsestrategierne med faglig læsning, som mange skoler satser på lige nu.

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

Østbanegade 55, 3. sal
2100 København Ø

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

alle skal med!

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)
udforsker og udvikler kvaliteten af
dagtilbud for børn, skoler og
uddannelser.

Vi leverer viden, der bruges på alle
niveauer – fra institutioner og skoler
til kommuner og ministerier.

